

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 202/04-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. januára 2005 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Mazáka o sťažnosti JUDr. Veroniky Kitovej, zastúpenej advokátkou JUDr. A. P., Košice, namietajúcej porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 568/99 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. Veroniky Kitovej na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 568/99 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice II p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 568/99 konal bez zbytočných prietáhov.

3. JUDr. Veronike Kitovej priznáva finančné zadost'učinenie 30 000,-- Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť JUDr. Veronike Kitovej trovy právneho zastúpenia 9 342,-- Sk (slovom deväťtisícristoštyridsaťdva slovenských korún) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. A. P., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 9. augusta 2004 doručené podanie JUDr. Veroniky Kitovej, bytom K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktoré bolo označené ako *„sťažnosť pre porušenie ústavného práva na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní pred Okresným súdom Košice 2 pod sp. zn. 27 C 568/99“*. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) vedenom pod sp. zn. 27 C 568/99 vo veci jej žaloby o vyslovenie neplatnosti darovacej zmluvy.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla:

„Dňa 14. 07. 1999 som podala na Okresný súd Košice 2 žalobu o neplatnosť darovacej zmluvy. Prípisom zo dňa 07. 09. 2001 ma súd vyzval, aby som sa vyjadrila k vyjadreniu žalovanej 1. Vyjadrenie som doručila súdu dňa 24. 09. 2001. Súd určil termín pojednávania na deň 05. 09. 2002. Dňa 20. 08. 2002 mi bolo doručené upovedomenie o tom, že z dôvodu práceneschopnosti sudkyne sa pojednávanie odročuje na neurčito. Od toho dňa súd už nevykonal žiadny úkon.“

V doplnení sťažnosti z 29. septembra 2004 sťažovateľka v súlade s ustanovením § 17 a nasl. zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov preukázala podanie sťažnosti na prietahy v konaní, ktorou žiadala o nápravu daného stavu.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a po jej prerokovaní vydal tento nález:

„1. Základné právo JUDr. Veroniky Kitovej na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde Košice 2 pod sp. zn. 27 C 568/99 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice 2 prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 568/99 konal bez zbytočných prietahov.

3. JUDr. Veronike Kitovej priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 300.000,- Sk, ktoré je Okresný súd Košice 2 povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a uznesením č. k. II. ÚS 202/04-11 zo 6. októbra 2004 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 20. októbra 2004 právnu zástupkyňu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a predsedu okresného súdu zároveň vyzval na vyjadrenie k sťažnosti.

Právna zástupkyňa sťažovateľky v odpovedi na výzvu ústavnému súdu listom z 2. novembra 2004 (doručeným ústavnému súdu 3. novembra 2004) oznámila, že súhlasí s tým, aby sťažnosť bola prerokovaná bez ústneho pojednávania.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 26. októbra 2004 (Spr. 1506/04, doručenom ústavnému súdu 9. novembra 2004) okrem iného uviedol:

«... Je pravdou, že žaloba o vyslovenie neplatnosti darovacej zmluvy bola sťažovateľkou podaná na tunajšom súde dňa 14. 7. 1999. Vec bola pridelená do súdneho oddelenia sudcu Mgr. J. M., ktorý dňa 24. 8. 1999 vyžiadal od Okresného úradu Košice I fotokópiu zmluvy, ktorej neplatnosti sa sťažovateľka domáhala.

Po tom, čo Mgr. M. prestal vykonávať funkciu sudcu, bol predmetný spis dňa 23. 11. 2000 presunutý do súdneho oddelenia sudkyne JUDr. A. G., ktorá dňa 11. 1. 2001 dala pokyn pre doručenie opisu návrhu žalovaným za účelom vyjadrenia sa k nemu v lehote 15 dní.

Dňa 16. 7. 2001 bol žalovaný v 2. rade urgovaný na predloženie vyjadrenia k žalobe a stanovisko žalovanej v 1. rade doručené žalobkyni.

Dňa 28. 5. 2002 bol určený termín pojednávania na 5. 9. 2002; uvedené pojednávanie bolo z dôvodu práceneschopnosti konajúcej sudkyne odročené na neurčito.

Dňa 15. 2. 2003 zákonná sudkyňa JUDr. A. G. nastúpila na materskú dovolenku, preto bola predmetná vec následne pridelená do súdneho oddelenia JUDr. A. P., ktorý po podaní sťažnosti štátnej správe súdu určil vo veci termín pojednávania na 26. 1. 2005.

Vzhľadom na vyššie uvedení chronológiu vo veci vykonaných úkonov je nutné pripustiť, že v konaní vznikli prieťahy. Tieto však boli spôsobené predovšetkým objektívnymi dôvodmi, a to zmenou zákonných sudcov v konaní, ako aj enormnou zaťaženosťou všetkých vo veci konajúcich sudcov, keď aj v súčasnosti je v súdnom oddelení JUDr. A. P. 756 nevybavených vecí.

Zároveň poukazujem na skutočnosť, že takmer bezprostredne po podaní sťažnosti štátnej správe tunajšieho súdu (29. 9. 2004), bol konajúcim sudcom dňa 12. 10. 2004 určený termín pojednávania, teda stav nečinnosti súdu bol odstránený.

Nie je zrejmé ani konštatovanie sťažovateľky, že jej „bola spôsobená morálna a ekonomická ujma vo výške 300.000,- Sk“. Keďže od podania žaloby sa u štátnej správy súdu na priesťahy a vznikajúcu ujmu ani raz nestážovala a v predmetnom spise sa ani nenachádza záznam o jej nazeraní do spisu, z uvedeného možno vyvodiť, že stav konania považovala za objektívne daný podmienkami existujúcimi na tunajšom súde.

Sťažnosť adresovanú tunajšiemu súdu podala až po podaní ústavnej sťažnosti konštatujúc v nej, „že žiadny predpis neukladá povinnosť využiť sťažnosť na priesťahy v konaní najprv u orgánov štátnej správy súdov“. Ak sťažovateľke ide skutočne o odstránenie priesťahov v konaní, bolo z jej strany potrebné takúto sťažnosť podať, aby správe súdu dala možnosť pre ňu nepriaznivý stav odstrániť, k čomu napokon i bezprostredne po podaní sťažnosti došlo. Podľa môjho názoru navyše takýto postup vyžaduje § 53 ods. 1 zákona o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov.»

Okresný súd súčasne oznámil, že netrvá na tom, aby ústavný súd konal vo veci samej na ústnom pojednávaní.

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priesťahov...“, v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 27 C 568/99.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov“ (II. ÚS 61/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania v zásade považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje povaha prejednávanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 27 C 568/99 ide o žalobu o vyslovenie neplatnosti darovacej zmluvy. Žaloby tohto typu tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto vec nemožno posúdiť ako právne a skutkovo zložitú. Pri sústredenom postupe okresného súdu ju možno uzavrieť bez zbytočných priesťahov v konaní.

2. Ďalším kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priesťahov v konaní sp. zn. 27 C 568/99, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky tohto súdneho konania. Ústavný súd zistil, že sťažovateľka svojím správaním zásadne neprispela k celkovej dĺžke konania.

3. Tretím kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priesťahom v označenom súdnom konaní, bol postup samotného okresného súdu. Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu vo veci sp. zn. 27 C 568/99 zistil nasledovné skutočnosti:

Sťažovateľka podala 14. júla 1999 žalobu okresnému súde. Po vyžiadaní odpisu darovacej zmluvy z katastra nehnuteľností a jeho doručení okresnému súde 4. októbra 1999 okresný súd vo veci neurobil 14 mesiacov žiaden úkon.

Po odchode zákonného sudcu z okresného súdu predseda okresného súdu vec presunul opatrením z 23. novembra 2000 do súdneho oddelenia sudkyne JUDr. G.

Po výzvach, ktoré okresný súd adresoval účastníkom konania, okresný súd nekonal takmer osem mesiacov (od 2. októbra 2001 do 28. mája 2002). Zákonná sudkyňa nariadila 18. mája 2002 pojednávanie na 5. september 2002.

Po odročení tohto pojednávania 14. augusta 2002 pre práceneschopnosť sudkyne okresný súd vo veci nekonal takmer dva roky (sťažovateľka podala 9. augusta 2004 sťažnosť ústavnému súdu).

Predseda okresného súdu vo svojom stanovisku k sťažnosti pripustil existenciu prierahov v označenom konaní okresného súdu.

Z uvedených skutočností vyplýva, že okresný súd bol vo veci sp. zn. 27 C 568/99 nečinný viac ako tri roky a ani po viac ako štyroch rokoch od podania návrhu sa vo veci neuskutočnilo žiadne pojednávanie. Preto ústavný súd rozhodol, že v uvedenom konaní okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

1. Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 27 C 568/99 ďalej konal bez zbytočných prierahov.

2. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovateľka požadovala priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 300 000,-- Sk, pričom svoju žiadosť odôvodnila tým, že v dôsledku prietáhov v doterajšom postupe okresného súdu sa nachádza v právnej neistote a bola jej spôsobená morálna a ekonomická ujma.

Vzhľadom na celkovú dobu nečinnosti okresného súdu v konaní sp. zn. 27 C 568/99, berúc do úvahy skutočnosť, že sťažovateľka sa o predĺženie tejto doby zásadne nepričinila, a zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu vrátane pozície sťažovateľky sprevádzanej pocitom neistoty, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti, ústavný súd považoval priznanie sumy 30 000,-- Sk sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

3. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania, ktoré sťažovateľke vznikli v súvislosti s jej zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátkou JUDr. A. P.

Ústavný súd pri rozhodovaní o požadovanej náhrade trov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Podľa § 20 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) účinne od 1. januára 2005 patrí advokátovi za úkony právnych služieb vykonané pred dňom nadobudnutia účinnosti tejto vyhlášky odmena podľa doterajších predpisov.

Podľa § 15 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. má advokát popri nároku na odmenu aj nárok na náhradu hotových výdavkov účelne a preukázateľne vynaložených v súvislosti s poskytovaním právnych služieb, najmä na súdne poplatky a iné poplatky, cestovné a telekomunikačné výdavky a výdavky za znalecké posudky, preklady a odpisy.

Podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. možno od klienta požadovať na náhradu výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné sumu vo výške jednej stotiny výpočtového základu za každý úkon právnej služby. Túto sumu môže advokát požadovať aj vtedy, ak sa na jej náhrade s klientom osobitne nedohodol.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky preto ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 15 písm. a), § 16 ods. 3 a § 20 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v spojení s § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvou vetou, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Predmetom konania pred ústavným súdom o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy je ochrana základných ľudských práv a slobôd. Predmet tohto konania je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch, alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (I. ÚS 129/03, III. ÚS 34/03).

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2004 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 534,-- Sk a hodnota režijného paušálu 136,-- Sk. Ústavný súd preto v súlade s ustanovením § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde priznal právnej zástupkyňi sťažovateľky náhradu trov právneho zastúpenia za dva právne úkony a režijný paušál spolu vo výške 9 342,-- Sk.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. januára 2005